

говори за етапи на подготовката, апробирането, организацията и провеждането на конкретно изследване.

Основните етапи и елементи на предлаганата концепция ще представя накратко.

2. Концепция за процеса на конструиране, експериментиране, оценка и оформяне на въпросника

Целта на концепцията е да се идентифицират и опишат основните етапи и елементи в работата по конструиране, експериментиране и окончателно оформяне на най-важния инструмент на емпиричните изследвания в социалната област - въпросника, както и последователността на процедурите и връзките между тях. Има се предвид цялостният процес, когато въпросникът по дадено изследване се разработва основно и за първи път. Без да са непременно необходими всички описани етапи и процедури, концепцията може да служи и като изследователски инструмент, когато при повтарящите се изследвания се налагат промени.

В предлаганата концепция са заложили няколко основни идеи: 1) работата по осигуряване на работоспособен въпросник (адекватен на целта, за която ще се използва) има своя **собствена технология**, етапи, фази и елементи; 2) създаването му е сложен, изследователски по същество процес; 3) въпросите в този изследователски инструмент са много различни от въпросите при обичайната

комуникация между хората; 4) конструирането и апробирането на въпросника е неразделна част от цялостния процес на производството на информационните продукти.

Във всеки от трите етапа, включени в концепцията, се дава описание на задачите, които се решават, очакваните крайни резултати, както и списък на въпросите за проверка на извършената работа. Етапите са представени на фиг. 1.

Първият етап е наречен „Изследователска постановка”. В него изследователят решава съответните задачи, като търси отговор на няколко основни въпроса. Най-важните задачи се свеждат до следното:

1. Изясняване и формулиране на целта и задачите на даденото изследване. Ясно е, че без обосноваване и точен отговор на този въпрос би било несериозно да се разработва какъвто и да било въпросник.

2. Идентификация на съвкупности, които ще бъдат обект на конкретното изследване. За целта се определят дефиниционните признаци, чрез които се разпознават и включват единиците в съвкупностите, обект на изследване; определят се териториалните и времевите граници на изследването. Например изяснява се дали изследването ще бъде регионално, национално или международно и за кой момент или период ще се събира информация. Тази задача не присъства в явен вид, когато методът на изследване е case-study, който се използва често в ЕСИ. При подхода case-study става дума за изследване на